

Sisäilmaohje

Toimintaohje sisäilmaongelmien
ehkäisyyn ja hallintaan

YTK 22.9.2016

Sisältö

1.	Tuusulan kunnan toimintamalli sisäilmaongelmien ehkäisyyn ja hallintaan	2
2.	Määritelmiä	2
3.	Eri toimijoiden tehtävät ja vastuut sisäilma-asioissa.....	3
3.1.	Tilakeskus.....	3
3.2.	Työterveyshuolto.....	3
3.3.	Työsuojelupäällikkö	3
3.4.	Työsuojeluvaltuutettu	4
3.5.	Ympäristöterveydenhuolto.....	4
3.6.	Kouluterveydenhuolto.....	4
3.7.	Sisäilma-asiantuntija.....	4
3.8.	Työsuojeluviranomainen (AVI työsuojelun vastuualue).....	5
4.	Sisäilmatyöryhmä ja sen toiminta	5
4.1.	Koordinoiva sisäilmatyöryhmä	5
4.2.	Kohdekohtainen sisäilmaryhmä	6
5.	Toimintatavat sisäilmaongelmasta ilmoitettaessa.....	6
5.1.	Tekninen ongelma ilmoittaminen tapahtuu esimiehen kautta.....	6
5.2.	Henkilön oireilua selvitetään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.....	7
5.3.	Oppilaan oireilua selvitetään yhteistyössä kouluterveyshuollon kanssa	7
6.	Viestintäsuunnitelma.....	10
7.	Tilan käyttäjän omat toimenpiteet hyvän sisäilman turvaamiseksi	10
8.	Liitteet:.....	11
	<i>LIITE 1: Sisäilmaongelma ilmoituslomake</i>	<i>11</i>
	<i>LIITE 2: Prosessikaavio</i>	<i>11</i>
	<i>LIITE 3: Viestintäohjeet sisäilmaongelmassa.....</i>	<i>11</i>
9.	Viiteaineisto:.....	11
	<i>Sisäympäristöongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa, Suomen kuntaliitto, 2010.</i>	<i>11</i>
	<i>Selätä sisäilmastokiista – viesti viisaasti, Työterveyslaitos, 2011.</i>	<i>11</i>
	<i>Asumisterveysopas, Sisäilmayhdistys, 2009.</i>	<i>11</i>
	<i>Asumisterveysohje, Sosiaali- ja terveysministeriö, 2003.</i>	<i>11</i>

1. Tuusulan kunnan toimintamalli sisäilmaongelmien ehkäisyyn ja hallintaan

Tuusulan kunnan sisäilmaohjeen tarkoitus on ohjeistaa tilojen käyttäjiä oikeisiin menettelytapoihin, jotta jokainen voisi tuntea olevansa turvallisessa ja terveellisessä työympäristössä.

Sisäilmaongelmien ehkäisyyn, käsittelyyn ja hallintaan tarkoitetun ohjeen avulla luodaan selkeä sisäilmaongelmien hallintaprosessi Tuusulan kuntaan. Koska eri toimijatahoja ja toimintatapoja on paljon, yhtenäisen toimintatavan noudattaminen edellyttää yhteisiä pelisääntöjä ja yhteisesti sovittua toimintamallia, johon kaikki osapuolet sitoutuvat. On tärkeää tiedostaa, että julkisten rakennusten sisäilmaongelmat koskettavat kunnan työntekijöiden lisäksi myös laajaa joukkoa kuntaorganisaation ulkopuolelta, mm. koululaiset, päiväkotikäiset lapset, palvelutalojen asukkaat, liikunta- ja muiden tilojen ilta- ja viikonloppukäyttäjät. Ohje sisältää ilmoitusmenettelyn, toimintamallin ja osapuolien tehtävät sekä viestintäsuunnitelman. Sisäilmaohjeessa annetaan tiivistetyssä muodossa opastusta menettelytavasta, kun havaitaan tai epäillään ongelmia sisäilmassa.

Sisäilmaongelmien ratkaisu vaatii moniammatillista yhteistyötä

Sisäilmaongelmien ratkaisussa on kysymys mittavasta moniammatillisen yhteistyön ponnistuksesta, johon vain harvalle työpaikalle on käytännössä kehittynyt rutiineja. Hyvin sujuva moniammatillinen yhteistyö vaatii onnistuakseen sekä yhteistyön rakenteiden organisointia että tietoista kehittämistyötä. On opittava toimimaan yhdessä. Moniammatillinen yhteistyö edellyttää eri intressien ja ammattiryhmäkohtaisten työskentelykäytäntöjen yhteen nivomista, eri toimijoiden roolien selkiyttämistä ja yhteisen tavoitteen löytämistä. Yhteisen viitekehyksen muodostaminen ja uudenlainen yhteistoiminta vaatii harjoittelua eikä ole aina helppoa kun tehtävänä on hankalien sisäilmaongelmien käsittely. Yhteinen koulutus, yhdessä toteutetut työpaikkakäynnit sekä tasavertainen, toisen ammattiosaamista ja tilan käyttäjien kokemuksia arvostava vuorovaikutus luovat hyvän pohjan onnistumiselle.

Sisäilmaohjetta sovelletaan kunnan hallinnoimiin tiloihin ja rakennuksiin.

Tuusulan kunnan toimintatavat sisäilma-asioissa sekä tämä sisäilmaopas pohjautuvat Kuntaliiton julkaisuun: [Sisäympäristöongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa, Suomen kuntaliitto, 2010](#). Toimintatavoissa sitoudutaan Kuntaliiton ohjeeseen. Tilojen käyttäjän kannattaa tutustua kyseiseen Kuntaliiton ohjeeseen, mikäli haluaa tarkempaa tietoa tai yksityiskohtaisempaa kuvausta toimintatavoista.

Julkaisu on saatavissa pdf-muodossa kuntaliiton Internet-sivuilta:

http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=351

2. Määritelmiä

Työpaikan sisäympäristön tila ja sisäilman laatu vaikuttaa työntekijöiden terveyteen.

Huono sisäilma aiheuttaa oireita ja sairauksia, hyvä sisäilma lisää viihtyvyyttä ja parhaimmillaan edistää työn tuottavuutta.

Sisäilmaongelmat ovat hankalia ja niiden tutkiminen on vaikeaa suorien mittaus – ja arviointimenetelmien puuttuessa. Sisäilmahaittojen tutkiminen on ongelmallista myös siksi, että syy-seuraussuhteiden osoittaminen on epävarmaa.

Sisäympäristön arvioinnissa on erityinen painoarvo sillä, miten tilojen käyttäjät kokevat ympäristön. Tilojen käyttäjien kuuleminen on tärkeää, koska mitattu ja koettu sisäympäristö eivät aina vastaa toisiaan. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että sisäympäristötekijät ovat usein ”näkymättömiä”. Sisäilmaongelmien aiheuttajat voivat olla piileviä, minkä vuoksi niitä ei aina tavoiteta käytettävissä olevilla mittausmenetelmillä. Ihminen on hyvä ja herkkä ”mittari”, joka aistii sisäympäristöön vaikuttavien tekijöiden yhteisvaikutukset.

Jos työntekijöillä on oireita, jotka helpottuvat tai häviävät muualla ollessa, esim. nenän ja kurkun oireet, silmien ärsytys, iho-oireet, päänsärky, pahoinvointi, huimaus, väsymys, usein toistuvat hengitystietulehdukset, voivat ne olla merkki sisäilmaongelmasta.

Sisäilmahaittoja aiheuttavat kosteus- ja mikrobivauriot (mikrobi = homeet, hiivat ja bakteerit) homevauriot, haihtuvat orgaaniset yhdisteet ja muut kemialliset epäpuhtaudet. Myös riittämätön tai liian suuri tai väärin toteutettu ilmanvaihto, tunkkainen tai kuiva ilma, huoneilman pölyt tai väärä lämpötila aiheuttavat oireilua.

Yksityiskohtaisemmat määritelmät on löydettävissä Kuntaliiton julkaisusta: [Sisäympäristö-ongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa, Suomen kuntaliitto, 2010.](#)

3. Eri toimijoiden tehtävät ja vastuut sisäilma-asioissa

3.1. Tilakeskus

Tilakeskuksen tehtävänä on vastata hallinnoimiensa kiinteistöjen ylläpidosta, kunnossapidosta ja käytettävyydestä siihen käyttötarkoitukseen, johon tilat on tarkoitettu. Tilakeskus vastaa sisäympäristöongelmien alustavista teknisistä selvityksistä ja teknisistä korjaustoimenpiteistä.

3.2. Työterveyshuolto

Työterveyshuollon tehtävänä on toimia sisäilmaongelmissa terveyshaittojen asiantuntijana ja terveysriskien arvioijana.

3.3. Työsuojelupäällikkö

Työsuojelupäällikön tehtävänä on huolehtia yhteistoiminnan toteutumisesta työympäristöä koskevissa asioissa ja toimia neuvonantajana. Työsuojelupäällikkö ei kannu esimieskunnan vastuuta työyksiköistä, koska hänellä ei ole toimivaltaa työyksikön asioihin.

Työsuojelupäälliköllä on katseluoikeudet kunnan kaikkiin sisäilmailmoituksiin. Hän seuraa asioiden etenemistä, osallistuu tarvittaessa ongelman ratkaisuun työsuojelun asiantuntijana ja toimii esimiesten tukena.

3.4. Työsuojeluvaltuutettu

Työsuojeluorganisaation tehtävänä on valvoa tilojen terveellisyttä ja turvallisuutta sekä tuoda esille henkilöstön havaitsemat haitta- tai vaaratekijät. Työsuojeluasioissa työpaikan työntekijöiden edustajana on [työsuojeluvaltuutettu](#).

Työsuojeluvaltuutettu perehtyy oma-aloitteisesti työpaikkaansa koskeviin työsuojeluasioihin. Hän osallistuu työpaikan työsuojelutarkastuksiin. Lisäksi työsuojeluvaltuutettu kiinnittää edustamiensa työntekijöiden huomiota työn turvallisuutta ja terveellisyttä edistäviin seikkoihin.

Sisäilmaprosessissa työsuojeluvaltuutettu saa sisäilmailmoituksen tiedoksi, voi halutessaan liittää ilmoitukseen omat kommenttinsa ja osallistuu alustavan ongelmanmäärittelyn tekemiseen omalta osaltaan. Jatkoselvitys- ja korjausvaiheissa työsuojeluvaltuutettu toimii tarvittaessa tarkastusryhmän jäsenenä.

3.5. Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on kiinteistöjen terveydellisten olojen valvonta. Terveydensuojeluviranomainen antaa tarvittaessa velvoittavia viranomaismääräyksiä mahdollisia terveyshaittoja aiheuttavien epäkohtien korjaamiseksi ja poistamiseksi. Edellä mainittujen valvontatehtävien lisäksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen terveysvalvonta antaa neuvontaa, tulkitsee tutkimuksia, esittää tutkimuskehoituksia ja tarjoaa asiantuntija-apua.

3.6. Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto huolehtii koululaisten terveydentilaan liittyvistä asioista. Kouluterveydenhuolto voi tarvittaessa toteuttaa terveystarkastuksen tai terveystarkastukset tiloja käyttäville oppilaille. Kouluterveydenhuolto tekee arvion sisäympäristöongelman terveydellisestä merkityksestä koululaisille (terveydellisen riskin arvio) keskusteltuaan sisäilmaryhmän muiden asiantuntijoiden kanssa.

3.7. Sisäilma-asiantuntija

Sisäilma-asiantuntija toimii asiantuntijana sisäilmastoon liittyvissä kysymyksissä ja hänen tehtäviinsä kuuluu tutkimussuunnitelman laatiminen, tutkimusten toteuttaminen ja tulosten raportointi. Hän toteuttaa seurantamittaukset korjaustoimenpiteiden jälkeen ja raportoi niistä. Tuusulan kunnassa sisäilma-asiantuntijan tehtävät tilataan ulkopuoliselta asiantuntijakonsultilta.

3.8. Työsuojeluviranomainen (AVI työsuojelun vastuualue)

Työsuojeluviranomainen valvoo, että työnantaja huolehtii siitä, ettei työympäristössä ole sellaisia tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa työntekijälle terveyshaittoja antaa tarvittaessa velvoittavia viranomais määräyksiä mahdollisia terveyshaittoja aiheuttavien epäkohtien korjaamiseksi ja poistamiseksi.

Yksityiskohtaisemmat määritelmät tehtävistä ja vastuista on löydettävissä Kuntaliiton julkaisusta: [Sisäympäristöongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa, Suomen kuntaliitto, 2010.](#)

4. Sisäilmatyöryhmä ja sen toiminta

4.1. Koordinoiva sisäilmatyöryhmä

Tuusulan kunnan sisäilmatyöryhmän tehtävänä on toimia sisäilmaongelmien neuvottelevana ja koordinoivana käsittelyelimenä.

Sisäilmatyöryhmä on kokonaisuutta koordinoiva moniammatillinen yhteistyöfoorumi, joka tekee tarvittaessa hallintokunnille toimenpide- ehdotuksia yhdessä keskustellen ja sopien. Sisäilmatyöryhmässä on vallalla yhteisymmärrys ja jäsenten roolit ovat selkeitä ja kaikilla ryhmän jäsenillä tiedossa.

Koordinoiva sisäilmatyöryhmä ottaa käsiteltäväkseen pitkäkestoiset kosteusvauriot tai tapaukset, joissa on epäily sisäilmasta johtuvasta terveyshaitasta. Ryhmä arvioi tarvittaessa millainen terveydellinen riski sisäilmaongelmaan kohteessa liittyy, eli miten vakavia ja todennäköisiä terveyshaittoja esille tulleet sisäilman haittatekijät mahdollisesti voivat aiheuttaa. Työryhmä keskustelee mahdollisten väistötilojen tarpeesta ja esittää aikataulua niiden toteutukselle.

Laajemmat hankkeet ja peruskorjaukset ohjelmoidaan ja toteutetaan Tuusulan kunnan normaalien päätöksentekoprosessien kautta. Työryhmä voi tarpeen mukaan, riippuen hankkeen selvitys- ja korjaustöiden laajuudesta sekä kustannuksista, esittää eteenpäin toimialan johtajalle, tekniselle lautakunnalle, kunnanhallitukselle ja edelleen kunnan valtuustolle laajempien hankkeiden edistämistä ja rahoitusta.

Koordinoiva sisäilmatyöryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa. Uudet käsiteltävät kohteet nostetaan asialistalle pääasiassa sisäilmaongelman ilmoituslomakkeen perusteella. Ilmoitusmenettely on kuvattu kohdassa 5. *Toimintatavat sisäilmaongelmasta ilmoitettaessa.* Kokouksista tehdään muistiot, jotka arkistoi työryhmän sihteeri. Sisäilmaongelman ilmoituslomakkeet sekä käsiteltävien kohteiden muu aineisto ja dokumentit arkistoidaan.

Sisäilmatyöryhmän jäsenet valitsevat ryhmälle puheenjohtajan. Puheenjohtajavalinta hyväksytetään kunnan johtoryhmässä. Puheenjohtajan toimikausi on 2 vuotta. Puheenjohtajan tehtävää kierrätetään sisäilmatyöryhmän jäsenten keskuudessa tai tarvittaessa valitaan

ulkopuolelta tehtävään sopiva henkilö. Puheenjohtajan tehtävää kierrättämällä pyritään ehkäisemään työryhmän puheenjohtajuuden ja varsinaisten työtehtävien välillä olevat jääviys-, intressi- tai toiminnan läpinäkyvyyteen liittyvät mahdolliset ristiriidat.

4.2. Kohdekohtainen sisäilmaryhmä

Laajoissa tai vaikeissa sisäympäristöongelmatilanteissa voi olla tarpeen perustaa moniammatillinen kohdekohtainen sisäilmaryhmä, jossa erityishuomio on kohdetilojen käyttäjien edustuksessa.

Ryhmän tehtävänä on muodostaa sisäympäristöongelman kohdekohtainen ratkaisuprosessi eli ryhmällä on operatiivisia tehtäviä. Kohdekohtainen sisäilmaryhmä huolehtii prosessin suunnitelmallisesta ja tavoitteellisesta etenemisestä.

Kohdekohtaisen sisäilmatyöryhmän tarve ja roolitus määritellään tapauskohtaisesti. Kohdekohtaisen ryhmän jäseniä nimetään koordinoivan sisäilmatyöryhmän jäsenistä, työsuojeluvaltuutetuista, kohteen käyttäjistä ja esimiehistä sekä mahdollisesti ulkopuolisista tahoista ja asiantuntijoista.

5. Toimintatavat sisäilmaongelmasta ilmoitettaessa

Sisäilmaongelman ilmoitusmenettelyn tulee olla ennalta selkeä prosessi. Tavoitteena on, että pienet sisäilmaongelmat ja havainnot pystytään korjaamaan esimiehen, työsuojeluorganisaation, työterveyshuollon ja kiinteistönhoidon sekä kunnossapidon normaalin työskentelyn ja tavanomaisten prosessien kautta. Laajat ja vaikeat ongelmat käsitellään sisäilmatyöryhmässä.

Työturvallisuuslain (738/2002) 19 §:n mukaan jokaisen työntekijän velvollisuus on ilmoittaa havainnoistaan työpaikallaan terveydelle vaaraa aiheuttavista vioista ja puutteellisuuksista. Ilmoitus tehdään kirjallisena lähiesimiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle. Esimiehen tulee kertoa ilmoituksen tehneelle työntekijälle ja työsuojeluvaltuutetulle, mihin toimenpiteisiin ongelmien poistamiseksi aiotaan ryhtyä. Esimiehen vastuulla on joko itse pyrkiä poistamaan ongelma tai ilmoittamaan siitä isännöitsijälle.

Sisäilmaongelman luonteen tai käsittelyn mukaisesti ilmoitusmenettely ja käsittely jakautuvat kahteen toimintatapaa:

- Sisäilmaan liittyvän **teknisen ongelman** käsittely.
- Sisäilmaan liittyvän **oireilun** käsittely.

5.1. Tekninen ongelma ilmoittaminen tapahtuu esimiehen kautta

Huomatessaan sisäilmaongelmia (ilmastoinnin toiminta, lämpötila, ilman kuivuus/kosteus, poikkeava haju, kosteusvaurio tms.) on tilan käyttäjä velvollinen ilmoittamaan siitä. Havaittavasta teknisestä ongelmasta tulee ilmoittaa lähimmälle esimiehelle.

Esimies kartoittaa ongelman laajuutta alustavasti, täyttää [sisäilmaongelman ilmoituslomakkeen](#) (Liite 1) ja toimittaa sen (tilakeskus@tuusula.fi) tilakeskukseen. Ilmoituslomakkeen tiedoista lähtee kopiot sähköpostitse ilmoituksen tekijälle sekä työpaikan [työsuojeluvaltuutelle](#). Esimiehen tulee säilyttää kaikki tehdyt ilmoitukset ja niihin liittyvät vastineet.

Tilakeskus suorittaa alustavat selvitykset ja lähtevät hakemaan ongelman ratkaisua. Tarvittaessa asia käsitellään sisäilmatyöryhmässä.

Korjaustoimenpiteiden jälkeen välittää tiedon asiasta työkohteen esimiehelle, joka tiedottaa ilmoituksen tekijälle ja työsuojeluvaltuutetulle (sekä muille tilojen käyttäjille tarvittaessa).

Laajemmat ongelmat käynnistävät sisäympäristöongelman ratkaisuprosessin, joka on kuvattu Suomen Kuntaliiton julkaisussa: [Sisäympäristöongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa, kohta 3, s. 16 – 24.](#)

5.2. **Henkilön oireilua selvitetään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa**

Sisäilmaan liittyvä oireilu ilmoitetaan lähimmälle esimiehelle. Oireilun varsinainen arviointi tapahtuu kuitenkin työterveyshuollon toimesta.

Esimies kartoittaa ongelman laajuutta alustavasti, täyttää [sisäilmaongelman ilmoituslomakkeen](#) (Liite 1) ja toimittaa sen työterveyshoitajalle (pirkko.kolmonen@tuusula.fi) työterveyshuoltoon. Esimiehen tulee säilyttää kaikki tehdyt ilmoitukset ja niihin liittyvät vastineet.

Oireilevan henkilön tulee kääntyä työterveyshuollon puoleen, jonka kautta on mahdollista saada arvio henkilöstön oireiluista työpaikalla.

Työterveyshuolto voi tarvittaessa selvittää oireilua sisäilmakyselyin, jolloin saadaan laajempaa tietoa haittatekijöistä ja oireiden yleisyydestä. Työterveyshuolto säilyttää tekemänsä kyselyt. Työterveyshuolto tuo tarvittaessa tiedot sisäilmatyöryhmään.

Laajemmat ongelmat käynnistävät sisäympäristöongelman ratkaisuprosessin, joka on kuvattu Suomen Kuntaliiton julkaisussa: [Sisäympäristöongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa, kohta 3, s. 16 - 24.](#)

5.3. **Oppilaan oireilua selvitetään yhteistyössä kouluterveyshuollon kanssa**

Oireilevan oppilaan tulee kääntyä kouluterveyshuollon puoleen, jonka kautta on mahdollista saada arvio oppilaiden oireiluista koulussa.

Kouluterveydenhuolto voi tarvittaessa selvittää oireilua kyselyin (esim. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen koululle tarkoitetun oirekyselyn avulla), jolloin saadaan laajempaa tietoa haittatekijöistä ja oireiden yleisyydestä sekä arvio siitä viittaavatko tulokset sisäilmaongelmaan.

Sisäilmaan liittyvän tekninen ongelman käsittely

Huomatessaan sisäilmaongelmia (ilmastoinnin toiminta, lämpötila, kosteus, poikkeava haju, kosteusvaurio tms.) on tilan käyttäjä velvollinen

Kouluterveydenhuolto toimittaa havaintonsa sisäilmatyöryhmään.

ilmoittamaan siitä

- 1.) Työntekijä tekee ilmoituksen omalle esimiehelleen.
- 2.) Työkohteen esimies kartoittaa ongelman laajuutta alustavasti. Esimies täyttää sisäilmaongelman ilmoituslomakkeen (liite 1) ja toimittaa sen Tilakeskukselle (tilakeskus@tuusula.fi) sekä oman toimialan työsuojeluvaltuutetulle.
- 3.) Isännöitsijä ja/tai sisäilmakorjauksiin erikoitunut kunnan rakennusmestari lähtevät hakemaan ongelman ratkaisua.
 - a. tarvittavat ammattihenkilöt suorittavat korjaustoimenpiteet.
 - b. asia käsitellään sisäilmatyöryhmässä (tarvittaessa).
- 4.) Korjaustoimenpiteiden jälkeen tiedotetaan asiasta työkohteen esimiehelle, joka tiedottaa ilmoituksen tekijälle (ja muille tilojen käyttäjille tarvittaessa).

Huom. Tavanomaiset rakennusten tekniset viat hoidetaan normaalina rakennuksen kunnossapitona. Ilmoitukset teknisistä vioista tehdään Tilakeskukseen (tilakeskus@tuusula.fi).

- 1.) Tilan käyttäjä tekee ilmoituksen omalle esimiehelleen. Esimies täyttää sisäilmaongelman ilmoituslomakkeen (liite 1) ja toimittaa sen työterveyshoitajalle (pirkko.kolmonen@tuusula.fi) sekä oman toimialan työsuojeluvaltuutetulle.
- 2.) Tilan käyttäjän on oltava yhteydessä terveydenhuollon ammattilaiseen, jotta oireilu voidaan arvioida.
 - a. Työntekijä ottaa yhteyttä työterveyshuoltoon arviointia varten. Työntekijä ottaa tarvittaessa yhteyttä työsuojeluhenkilöstöön.
 - b. Oppilas ottaa yhteyttä kouluterveydenhuoltoon arviointia varten.
- 3.) Asia käsitellään sisäilmatyöryhmässä. Sisäilmatyöryhmä tekee päätökset tarvittavista jatkotoimenpiteistä työterveydenhuollon, kouluterveydenhuollon tai muun terveydenhuollon ammattilaisen ilmoittamien arvioiden perusteella.
- 4.) Suoritetaan sisäilmatyöryhmän suosittelemat toimenpiteet.
 - a. Jatkotoimenpiteet käsitellään sisäilmatyöryhmässä.
 - b. Korjaustoimenpiteille suoritetaan seuranta.
 - c. Tilojen käyttäjiä tiedotetaan toimenpiteistä.

6. Viestintäsuunnitelma

Tuusulan kunnan toimintatavat sisäilma-asioiden tiedottamisessa pohjautuvat Työterveyslaitoksen julkaisuun: *Selätä sisäilmastokiista – viesti viisaasti, Työterveyslaitos, 2011.*

Sisäilmatyöryhmällä on käytössään viestintäohje (Liite 3). Sisäilmatyöryhmä voi päättää viestinnästä myös tapauskohtaisesti (huomioidaan työterveyslaitoksen julkaisu sekä kunnan viestintäohje). Selkeä ja yhtenäinen viestintä ongelman selvittelyn aikana synnyttää luottamuksen ilmapiiriin. Tiedottamisen tulee olla avointa, asiallista ja tosiasioihin perustuvaa.

Sisäilmatyöryhmän sisäinen viestintä tukee ulkoista viestintää ja tiedottaminen tapahtuu viestintäohjeen mukaan. Sisäilmatyöryhmän viestintäsuunnitelman avulla tiedottaminen on tasapuolista, säännöllistä ja suunnitelmallista. Periaatteena on että aina tiedotetaan, kun tapahtuu ja silloinkin kun ei tapahdu.

Sisäilmaongelman tiedottamisesta tulee huolehtia, vaikka se ei etenisi työryhmään. Esimiehen tulee huolehtia siitä, että ongelman ilmoittanut työntekijä ja työyhteisö saavat tietoa ongelmanratkaisuprosessista ja sen vaiheista.

7. Tilan käyttäjän omat toimenpiteet hyvän sisäilman turvaamiseksi

Kiinteistön oikea käyttö:

- Onko tilojen käyttö mitoituksen mukaista (esim. lapsia/m²)?
- Vastaako tilojen käyttö niille suunniteltua käyttötarkoitusta?

Tilojen sisustus:

- Onko tiloissa pölyä keräävää ylimääräistä irtotavaraa tai tekstiilejä?
- Onko tiloissa epäjärjestystä, joka hankaloittaa siivousta?

Siivous:

- Vastaako siivouksen taso sovittua palvelukuvausta?
- Onko tarvetta palvelukuvauksen laajentamiseen (esim. ulottumatason yläpuoliset pinnat)?

Ilmanvaihto ja lämmitys:

- Toimiiko iv-laitteisto?
- Onko tilan riittävästä tuulettamisesta huolehdittu?
- Onko tilassa poikkeavan kylmä tai kuuma?

Vesijohdot ja viemärit:

- Onko havaittavissa näkyviä vuotoja?
- Onko tukkeutuneita viemäreitä?
- Ovatko lattiakaivot kuivuneet?

Muut havainnot:

- Onko sisäilma kuiva? (kuiva sisäilma aiheuttaa oireilua)
- Välitön ilmoitus havaitusta kosteusvauriosta!

8. Liitteet:

LIITE 1: Sisäilmaongelma ilmoituslomakkeet

LIITE 2: Prosessikaavio

(Kaavio: Sisäympäristöongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa, Suomen kuntaliitto, 2010, sivu 18.)

LIITE 3: Viestintäohjeet sisäilmaongelmassa

9. Viiteaineisto:

Sisäympäristöongelmien ratkaiseminen kuntien rakennuksissa, Suomen kuntaliitto, 2010.

Selätä sisäilmastokiista – viesti viisaasti, Työterveyslaitos, 2011.

Asumisterveysopas, Sisäilmayhdistys, 2009.

Asumisterveysohje, Sosiaali- ja terveysministeriö, 2003.